

Realizator światła

343912

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Realizator światła opracowuje koncepcję oświetlenia w programie telewizyjnym lub widowisku estradowym na podstawie scenariusza i pomysłów reżysera lub autora programu (dziennikarza - realizatora TV).

Najistotniejszym jego zadaniem jest strukturalne rozwiązanie problemów związanych z oświetleniem programu czy widowiska. Określa ilość źródeł światła, ich kierunek (na czym lub na kim się koncentrują), jakość (miękkie, twarde, kontrowe) w kolejnych sekwencjach programu czy epizodach widowiska. Projektuje sposób uzyskania różnych efektów świetlnych (zachodzące słońce, błyskawica itp.). W języku fachowym powiada się, że rolą realizatora jest zagripowanie (od ang. grip - uchwycić, wywierać wrażenie na publiczności) za pomocą światła programu lub widowiska, czyli jego uplastycznienie i uchwycenie powtarzalnego klimatu. Następnie ustala wszelkie szczegóły techniczne: wybiera rodzaj lamp (np. wyładowcze, żarowe), filtry barwne, określa rozmieszczenie źródeł oświetlenia i ich ruch w studio lub na scenie. Ta szczegółowa instrukcja oświetlenia kolejnych ujęć czy epizodów napisana przez realizatora nazywana jest często „partyturą oświetlenia”, które to określenie najlepiej oddaje twórczy charakter tej pracy.

Realizator światła pracujący przy niektórych widowiskach, jak np. występy gwiazd pop muzyki, ma często za zadanie stworzenie efektów świetlnych w gigantycznej skali, bardzo różnorodnych i skomplikowanych, zmiennych w czasie. Przełożenie koncepcji oświetlenia na „partyturę” wymaga wtedy użycia specjalnych programów komputerowych, które zarządzają pracą tysięcy rozmaitych źródeł światła.

Realizator kieruje ekipą techniczną, która według jego instrukcji rozmieszcza i montuje źródła światła, a następnie je obsługuje.

Przed nagraniem programu telewizyjnego lub występami estradowymi odbywa się tzw. próba techniczna, w czasie której m.in. sprawdza się wszelkie szczegóły planu oświetlenia kolejnych ujęć/epizodów. Wówczas ostatecznie efekty pracy realizatora światła ocenia reżyser oraz inni twórcy programu (scenograf, autor). Często ujawniają się różne błędy, rodzą nowe pomysły. Realizator musi wtedy wprowadzić różne korektury do swojej partytury.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Realizator światła pracuje w studio telewizyjnym i w różnych miejscach, gdzie organizowane są występy (sale widowiskowe, amfiteatry, estrady plenerowe itp.).

Praca w studio lub na scenie, w intensywnym sztucznym oświetleniu, może powodować różne schorzenia wzroku. Innym zagrożeniem są przemieszczające się urządzenia (np. wysięgniki z mikrofonami) i spadające przedmioty (np. lampy studyjne).

warunki społeczne

Istotną cechą tego zawodu jest stała współpraca z innymi członkami zespołu twórczego przygotowującego program TV czy widowisko - przede wszystkim z reżyserem, operatorem, scenografem, realizatorem TV, autorami widowiska czy programu. Realizator światła kieruje również pracą pomocników - w wypadku większych przedsięwzięć filmowych czy estradowych jest to nawet kilkudziesięcioosobowy zespół.

warunki organizacyjne

Pora i godziny pracy są zmienne - wynikają z organizacji pracy nad przygotowaniem filmu, programu czy widowiska. Czasem można pracować przez wiele dni po kilkanaście godzin, również w nocy.

Realizator światła jest najczęściej etatowym pracownikiem telewizji, ale może też angażować się do pracy przy przygotowaniu widowisk na zasadzie umowy o dzieło.

Zawód ten ma charakter koncepcyjny, a często także wymaga dużych talentów artystycznych. Wszelkie błędy w regułach sztuki oświetlania są natychmiast zauważane przez reżysera czy realizatora TV. W wypadku programów TV realizowanych „na żywo” błędy te są nie do poprawienia i odpowiada za nie wyłącznie realizator. Odpowiedzialność polega przede wszystkim na podważeniu jego reputacji zawodowej.

Realizator światła jest podporządkowany reżyserowi lub realizatorowi TV, którzy nadzorują efekty jego pracy. Natomiast on sam kieruje często specjalistycznym zespołem elektryków (w którym znajdują się także inżynierowie światła) i pracowników pomocniczych.

Wymagania psychologiczne

Istotą tego zawodu, podobnie jak zawodu operatora filmowego, jest kształtowanie światłem obrazu, który widzimy na ekranie czy na scenie. Realizator światłem wydobywa lub ukrywa różne szczegóły, wybiera rodzaj ekspresji (np. czy będzie to ujęcie formy raczej płaskie-konturowe, czy o głębi perspektywy - malarskie), kolorystykę (np. zimną czy ciepłą). To jest szczególny rodzaj twórczości pokrewniony z malarstwem i rzeźbą. Wykonywanie tego zawodu wymaga przede wszystkim dużej wrażliwości plastycznej, wycucia form i barw, a także ich zmienności w ruchu. Konieczna jest znakomita wyobraźnia przestrzenna i kolorystyczna.

Realizator ściśle współpracuje z autorami programu lub widowiska, zwłaszcza z reżyserem. Zadaniem jego jest przełożenie ich pomysłów na język sztuki światła. Musi zatem charakteryzować się zdolnością dobrego rozumienia innych ludzi. Sam również ma być człowiekiem komunikatywnym, umiejącym trafnie przedstawić swoje pomysły. Kieruje on zespołem pomocników, często wieloosobowym, a zatem zdecydowanie, zdolność podejmowania szybkich decyzji (zwłaszcza w wypadku programów emitowanych „na żywo”) i pracy w szybkim tempie, to także cenne cechy w tym zawodzie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

W tym zawodzie przede wszystkim jest niezbędny dobry wzrok. Trzeba również dobrze rozróżniać barwy - daltonizm wyklucza możliwość pracy. Przydatna jest ogólnie dobra

kondycja fizyczna. Nie zatrudnia się osób niepełnosprawnych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Najchętniej zatrudniani są dobrze wykształceni fachowcy, którzy ukończyli studia w zakresie reżyserii światła w wyższych szkołach filmowych i telewizyjnych (w Łodzi lub Katowicach). Realizatorem światła może również zostać operator obrazu, absolwent szkoły filmowej lub telewizyjnej. Niektórzy realizatorzy w telewizji wywodzą się z doświadczonych wieloletnich pracowników technicznych, długo terminujących pod okiem znakomitych twórców.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Awans wyraża się przede wszystkim w uzyskaniu znakomitej opinii o umiejętnościach zawodowych i w prestiżowych propozycjach - np. oświetlenia wielkich widowisk muzycznych. Uznany fachowiec otrzymuje wiele interesujących zleceń i może żądać wysokich honorariów.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Do wykonywania tego zawodu można również powrócić po wielu latach przerwy, licząc się przede wszystkim kompetencje i ciekawe pomysły. Zawód ten mogą również w każdej chwili zacząć wykonywać operatorzy filmowi.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- operator
- realizator wizji
- scenograf
- reżyser
- realizator dźwięku

Polecana literatura

Wohl S., Zawody filmowe i telewizyjne, Wydawnictwo Radia i Telewizji 1976.

Borys-Damięcka B., Zasady realizacji audycji telewizyjnych, Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A., Warszawa 1996.